

Köszöntés – 111. zsoltár: 1 Dicsérjétek az Urat! Hálát adok az Úrnak teljes szívből a becsületes emberek körében és közösségében. 2 Nagyok az Úr tettei, kikutathatják, akiknek csak kedvük telik benne. 3 Munkája fenséges és ékes, igazsága örökre megmarad. 4 Emlékezetessé tette csodáit, kegyelmes és irgalmas az Úr. 5 Eledelt adott az istenfélőknek, örökké emlékezik szövetségére. 6 Hatalmas tetteit kijelentette népének, nekik adta a pogányok birtokát. 7 Kezének munkái igazak és jogosak, rendelkezései maradandóak, 8 rendíthetetlenek mindörökké, igazán és helyesen vannak megalkotva. 9 Gondoskodott népe megváltásáról, örökre elrendelte szövetségét, szent és félelmetes az ő neve. 10 A bölcsesség kezdete az Úr félelme. A józan eszűek mind eszerint élnek. Az ő dicsérete örökre megmarad.

L: 3Móz 20,9

T: Lk 15,11-32

Advent 1: a testté létel csodájára emlékezünk, készülünk, és várjuk a második eljövotelt. A történet pedig ezt foglalja össze: megmutatja az Istent, aki eljön a világba. Nem úgy jön el, ahogy várjuk – hanem felrúgva minden szabályt, megszokást, mert megbocsátóan jön el. Erről szól a következő példázat.

Textus felolvasása

1. Jézus egy nagyon hétköznapi történetben beszél Isten családjáról és Isten lényéről. Apa, két fiúval – az egyik fiú, akik távol kerültek Istentől, a másik pedig akik közel levőknek mondják magukat. Mégis, egy egyszerű, mindennapos történetet hallunk. Lehetne akár a te családod vagy akár az enyém is. Vagy a szomszéd, egy barátunk, egy ismerősünk... És abban is

teljesen hétköznapi, hogy ez a család éppen széthullik. A legkisebb fiú egyszer csak fogja a sátorfáját és lelép. Bármelyik családban megtörténhet ez – talán túl sok családban történt már meg. Az enyémben, a tiédben. Mégis, milyen lehetett ez ennek az apának? Hogy élhette meg?

Egészen biztosan összetörte a szívét. A fiú kérése ugyanis nem csak annyit takar, amennyit mi hallunk belőle. Számunkra, talán éppen a magyar népmesékből ismert szerencsét próbáló fiatalok miatt még akár szimpatikus is lehet a fiú: van benne kurázsi, van benne tenni akarás, ki akarja próbálni magát a világban. A Szentírás világa azonban nem a népmesék világa... Egyfelől, a vagyon, a föld megosztása, szétaprózódása egyenes utat jelentett akkor a szegénységhez. A kisebbik fiút nem érdekelte, hogy az apja, a testvére, a családja koldusbotra jutnak. Épp elég ez is, de ez a kisebbik baj. Ez véték a család ellen – nade nem az ég ellen, ahogy a bűnvallásban fogalmaz. De mit is jelent ez a kérés, ami miatt nem csak szemtelenség, hanem véték az ég ellen? Ez egészen egyszerűen annyit tesz: apám, bárcsak meghalnál! Nem bírom már kivárni, amíg felfordulsz: add ide a részem, és engedj utamra! Te hogy reagálnál egy ilyen kifakadásra? Kiakadnál, megharagudnál, csapkodnál? Vagy a fiúra gondolva: gondoltál így valaha az apádra, a szüleidre? Akartál így előlük menekülni, és kívántad az elmúlásukat? Akárkivel érzel együtt: olvastuk a lekciónban, mi ennek a büntetése.

És az atya mégis enged a kérésnek, megosztja a vagyont és útra bocsátja a fiát. Szó nélkül, szidalmazás, számonkérés, fenyegetés, parancsolás nélkül – ezeket apaként mind megtehetette volna. Sőt, meg is ölthette volna a fiát, jogosan, mondhatni önvédelemből. De az atya, aki Isten szeretetéről beszél ebben a történetben, eleget tesz a fia kérésének, és összetört szívvel

csendben végig nézi, ahogy az elhagyja a családi házat. Az apa, akinek az erőt, a fegyelmet, a szilárdságot tulajdonítjuk, hirtelen végtelenül gyengének és összetörtnek mutatja magát: arra sincs ereje, hogy ellenszegüljön. Arra sincs akarata, hogy visszatartsa a fiát. Ahelyett, hogy megakadályozná, közel engedi magához a veszteség fájdalmát. Vajon látják-e még egymást? Vajon visszajön-e még? Ebben a vágyakozásban és ebben a gyengeségben mutatkozik meg mégis az atya emberfeletti ereje: az erő, hogy elhordozza az elhordozhatatlant.

Ilyen egy valóban összetört szív és ez a valódi erő, amiről Jézus példázatot mond. Engedni annak, aki a halálomat kívánja, és visszavárni azt, aki a romlásomra tört. Mert az atya visszavárta a fiát. Honnan tudjuk ezt? Érezzük ugyan a történetből, hogy nem kevés idő telhetett el a viszontlátásig: a fiúnak el kellett messzire utazni, a vagyont el kellett tékozolni, teljesen el kellett szegényednie, szolgáskorba szegődnie – és arról sem tudunk, mennyi időt tölt el itt a legalján. Évek telnek el úgy, hogy semmit sem tudnak egymásról. És amikor a fiú végül visszaindul, teljesen kisémmizve, nincstelenül, elképzei a találkozást az apjával és lejátsza magában néhányszor a jelenetet, hogy biztos azt mondja, amit kell.

Vajon az apa is ezt tette? Eljátszott ő is a gondolattal – mi lesz, ha visszajön a fiam? Ő is elmondta nap mint nap magában, hogy „majd, ha egyszer hazajön az a csavargó...”? Ezen a ponton Jézus tesz egy nagyon finom utalást: „még távol volt, amikor az apja meglátta őt”. Messziről észrevette! Ez nem lehet máshogy, csak úgy, hogy várta, figyelte, mikor jön haza a fia! Az atya éveken keresztül nap mint nap ott állt a kapuban és kémlelte a horizontot, mikor bukkan már fel az az ismerős alak! És minden nap, amikor nem bukkant fel, újra és újra átélte annak a fájdalmát, hogy a fia

elutasítja őt, lenézi őt, sőt, a halálát kívánja! Ki tud így reménykedni? Ki tud ennyi fájdalommal élni? Ki javasolná bárkinek, hogy ezt tegye, ahelyett, hogy tovább lép, lezár és felejt? Mi mind így teszünk – de Isten nem. Ő nem mond le az elveszett fiáról, ő nem zárja el előle szívét, hanem vágyakozva várja, mikor bukkan fel a horizonton. Ez az isteni erő és az isteni megbocsátás: amelyik nem adja fel, amelyik nem keményedik meg, amelyik inkább elhordozza az elhordozhatatlant, mintsem hátrat fordítson annak, akit szeret.

Volt már olyan, hogy egy rég látott szerettedet újra átöltöd? Még az sem közelítheti meg azt, amit a fiú érzett az atya karjaiban. Érzed az atya szívdobbanását, látod a kezeit lendülni, hallod a köntösének a suhogását, ahogy szalad a fia elébe? Milyen lehetett neki átölelni azt, aki ölni tudott volna? Milyen lehetett belélegezni az illatát? Kibírhatja ezt bárki zokogás nélkül? Bárcsak engem is így ölelne magához a mennyei Atya! Erre vágyom, ez van a szívem legmélyén – ilyen szívre és ilyen apára vágyom, aki várakozik rám, bár elhagytam őt, aki a karjába zár, bár megvettem őt. Hogy lehet bárkiben ekkora szeretet? Az ifjabbik fiú tudta, mit követett el, és kész volt szembenézni a következményekkel – fiú helyett szolgál, szeretet helyett engedelmesség. Erre számított, ezt szokta meg, ez a világ rendje, mondhatnánk – és ez az, amit az atya túláradó szeretete fenekestül felforgat. Mennyire túláradó, mennyire határtalan! Nem elég, hogy szalad a fia elé – egy magára valamit is adó, tisztességes apa nem szalad szinte fejvesztve a fia elé, aki ráadásul a halálát kívánta –, de ünnepséget rendez! Szinte nem hagyja a fiát szóhoz jutni, ő sem szólal meg, csak a szolgálknak mondja, hogy kezdjék el a nagy ünnepség előkészületeit. Új ruha, új gyűrű, saru a lábára, és a hízott tulok – vagyonának legjava! Mind, mind előhozatja

a megkerült fia öröme: mert ez a fiú meghalt, és feltámadt, elveszett, és megtaláltatott. És karon ragadva a fiát, maga kíséri őt át a kapun, a küszöbön, be a házba, az új otthonába, ahol zene, tánc, multság, és soha ki nem apadó öröm vár rá. Arra, akinek meg kellett volna halnia, és aki maga is elfogadta már a halálát. Ez a valódi erő és ez a valódi megbocsátás: életének legjavát, új életet és feltámadást kínálni annak, aki az ő halálát kívánta.

Ezt jelenti Isten gyermekének lenni. Ezt jelenti az ő családjába tartozni. Ebből a befogadásból élet fakad: örülünk, vigadjunk, táncoljunk! Ez vár ránk az ő otthonában. Az Isten szívéből fakadó végtelen öröm és ünnepség afölött, hogy aki elveszett, meglelt, és aki meghalt, feltámadt. Efelé tartunk, ez fog eljönni akkor, amikor Isten újjáteremti ezt a világot – mert ez az öröm Isten szívének a megtörtségéből, és a megtörtségéből fakadó fájdalomából fakad. Hogy nem mondott le a gyermekéről, hogy nem hagyta őt magára, hanem elveszettségében is magához ölelte, megalázottságából is felkarolta. Hogy Ő elhordozta az elhordozhatatlant helyettünk, és nincs olyan bűn, szégyen, vagy igazságtalanság, ami után ne várna vissza a karjaiba. Ez az az öröm, ami helyreállítja a világot egy nagy ünnepségben, ahol mindenki szíve Isten szívével együtt dobban, és mindenki lába az ő lábával együtt táncol. Ez az az öröm, ami a mi szívünket is képessé formálja szeretni és megbocsátani. Ez az öröm ruház fel isteni erővel

Itt kéne véget érjen a történet. És egyszer majd itt is fog véget érni, amikor Isten lesz minden mindenekben. De most még van egy szomorú jelenet a történet végén. Még nem állt teljesen helyre a család.

Azt olvassuk: „az apa kiment és kérlelte az idősebbik fiút”. Mert megérkezett ő, aki soha el nem ment, és haragra lobban azon, hogy miféle

dolog az, hogy ezt a semmirekellőt ilyen örömmel és gazdagon fogadják, míg ő a kemény munkájáért semmilyen jutalomban nem részesült. Talán te is ezt a jogos felháborodást érzed magadban: legalább valami fokozatosság, egy ejnye-bejnye, vagy valami lehetett volna az apában! Ha így érzel, vedd észre: ahogy az ifjabbik fiú elé futott az atya, úgy most az idősebbik elé is kijön, ott hagyja a vigasságot, az örömet, a zenét, a táncot. Ahogy azonban az előzőnél bűnbánattal találkozott, most gőgbe ütközik.

Az igehirdetés elején elhangzott, hogy a történet a közel és távollevőkről, Izraelről és a többi népről szól. Ha pedig így van, akkor most mi, az Egyház vagyunk az idősebbik fiú. Nem csak egyenként, hanem együtt: féltve óvjuk a saját pozíciókat, reménykedünk, hogy megőrizhetjük a helyzetünket – de közben mi sem várunk másra, mint az Atya halálára, hogy az örökséget a magunk multságára fordíthassuk. Kívül kerültünk, mert az öröm helyét átvette a harag, a kegyelem tudatát leváltotta a saját jussunk követelése. Ez az Egyház kísértése és bűne: ahelyett, hogy betöltené az idősebb testvér szerepét, aki elmegy és visszahozza az elveszett fiatalabbat, ahelyett csak magára gondol, és nem érdekli sem az Atya fájdalma vagy öröme, sem a testvére sorsa. Vonakodunk megbocsátani, az igazunkat akarjuk érvényesíteni – ezzel szemben az Atya keresi az alkalmat a megbocsátásra. Sőt, sokkal többet tesz annál, hiszen meg is teremti: amikor egyszülött Fiát elküldi ebbe a világba, aki asszonytól születik, testté lesz, hogy halálával elhordozza az elhordozhatatlant, és vállára vegye minden bűnünk büntetését. Ennek a Fiúnak az Atyával együtt dobban a szíve: Ő az, aki elmegy a távollevőkért, hogy hazahozza őket, és Ő az, aki most a közel lévő, keményszívű és keményfejű idősebb testvért szólítja meg: vigadnod és örülnöd kellene, mert a te testvéred meghalt és feltámadt, elveszett és

megtaláltatott. A Golgotán ábrázolja ki Isten, micsoda szíve van neki és mit jelent a valódi erő: önként meghalni azokért, akik a halálát kívánták, és szeretetből megbocsátani azoknak, akik szívből gyűlölik őt.

A történet itt zárul, Jézus direkt hagyja lezáratlanul. Nekünk szól a történet, és választ vár tőlünk. Leleplez minket, hiszen rámutat, hogy bár az Atya közelében élünk, mégsem örülünk vele együtt. De a megbocsátást is felkínálja: az úrvacsorában hitünk szerint benne részesedünk, és az Ő ereje által belépünk hozzá az örök ünnepségbe. Lelke ereje által vesszük magunkhoz Krisztus testét és véré, hogy átformáljon hozzá hasonlóvá: az elvesztett megkeresővé, a bűnösöknek megbocsátóvá, a gyengeség által erősekké. Ámen.

Ilosvai Dániel prédikációja. Zwolle, 2022. november 27.